

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.194/2024/8. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2025. március 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t:

A költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társai ellen a Fővárosi Törvényszék a 2024. év január hó 19. napján kihirdetett 24.B.394/2021/134. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt2 II. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének próbaidejét 3 (három) évre, Terhelt3 III. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének próbaidejét 2 (kettő) évre enyhíti.

Mindkét vádlottat előzetes mentesítésben részesíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban Terhelt3 III. r. vádlott védelmével kapcsolatban felmerült 18.000 (tizennyolcezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Terhelt3 III. r. vádlott érvényes személyazonosító okmányának száma: okmányszám3.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2024. év január hó 19. napján kihirdetett 24.B.394/2021/134. számú ítéletében Terhelt2 II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés b) pont II. fordulat] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §], amiért őt – halmazati büntetésül – 2 év szabadságvesztésre és 360 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette, egyben megállapította, hogy a szabadságvesztés elrendelése esetén annak végrehajtási fokozata börtön. Ugyancsak megállapította, hogy amennyiben a szabadságvesztést végre kell hajtani, abból a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 10.000 forintban állapította meg, egyben rendelkezett arról is, hogy az így kiszabott 3.600.000 forint pénzbüntetést a meg nem fizetése esetén, napi tételenként kell egy-egy napi szabadságvesztére átváltoztatni.

[2] Terhelt3 III. r. vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés b) pont II. fordulat] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §], amiért őt – halmazati büntetésül – 1 év 6 hónap szabadságvesztésre és 3 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója vagy gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetve felügyelőbizottságának tagja foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette, egyben megállapította, hogy a szabadságvesztés elrendelése esetén annak végrehajtási fokozata börtön. Ugyancsak megállapította, hogy amennyiben a szabadságvesztést végre kell hajtani, abból a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[3] Rendelkezett továbbá az elsőfokú bíróság az eljárás során lefoglalt bűnjelek további sorsáról akként, hogy azok lefoglalását megszüntette és a továbbiakban a büntetőügy iratainak anyagai között rendelte kezelni. A bűnösnek kimondott vádlottakat külön-külön, felmerülésük arányában kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

[4] Terhelt1 I. r. vádlottat a Fővárosi Törvényszék a 2022. év április hó 6. napján megtartott előkészítő ülésen kihirdetett és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett 24.B.394/2021/28. számú ítéletében bűnösnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés b) pont II. fordulat] és folytatólagosan, közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §], amiért őt – halmazati büntetésül – 2 év szabadságvesztésre, 200 napi tétel pénzbüntetésre és 4 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója vagy gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetve felügyelőbizottságának tagja foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette, egyben megállapította, hogy a szabadságvesztés elrendelése esetén annak végrehajtási fokozata börtön. Ugyancsak megállapította, hogy amennyiben a szabadságvesztést végre kell hajtani, abból a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 2.500 forintban állapította meg, egyben rendelkezett arról is, hogy az így kiszabott 500.000 forint pénzbüntetést a meg nem fizetése esetén, napi tételenként kell egy-egy napi szabadságvesztére átváltoztatni.

[5] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész Terhelt2 II. és Terhelt3 III. r. vádlottak terhére súlyosításért, a II. r. vádlott védője az ítélet egésze ellen felmentésért és megalapozatlanság miatt, míg a III. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett jelentett be fellebbezést.

[6] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.309/2024/4. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Kifejtette, hogy álláspontja szerint a törvényszék a perrendi szabályokat alapvetően megtartotta, az előkészítő üléseket követően a tanács összetételében változás következett be, aminek tényét a jegyzőkönyv nem rögzítette, azonban a bíróság az előkészítő ülésről felvett jegyzőkönyvek lényegét ismertette. Rámutatott arra is, hogy a törvényszék Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében orvosszakértőt rendelt ki, majd a szakvéleményt a bizonyítási eljárásban felhasználta, így eleget tett a védelmi indítványnak, tehát a vádlott eljárási jogai e tekintetben sem szenvedtek csorbát. A fellebbviteli főügyészség álláspontja értelmében az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a perbeli felek bizonyítási indítványainak is helyt adott a szükséges mértékben, számos tanút hallgatott meg és az ítéletének indokolásában arra is részletesen kitért, hogy a további bizonyítási indítványokat miért utasította el. A törvényszék indokolási kötelezettségét is teljesítette és részletesen bemutatta, hogy melyek voltak azok a bizonyítékok, amelyek a II. és III. r. vádlottak védekezését cáfolták. A tényállásokból okszerű következtetést vont a terhelték bűnösségére és cselekményeiket is az anyagi jogi rendelkezéseknek megfelelően minősítette. A büntetés kiszabása körében arra mutatott rá a fellebbviteli főügyészség az átiratában, hogy az elsőfokú bíróság körületekintően vette számba az enyhítő és súlyosító körülményeket, ugyanakkor eltúlzott jelentőséget tulajdonított az időmúlásnak, miközben nem vette figyelembe azt a körülményt, hogy a hasonló jellegű bűncselekmények jelentősen elszaporodtak. Nem indokolta továbbá, hogy a büntetés kiszabása során miért tért el jelentősen a középértéktől a vádlottak javára, így összességében a kiszabott büntetések nem felelnek meg a törvényben meghatározott céloknak, a vádlottakra visszatartó erővel nem hatnak. Végezetül az elsőfokú ítélet hiányosságaként jelölte meg, hogy a törvényszék az ítéletének indokolásában nem tért ki arra, hogy vizsgálta-e az előzetes mentesítés lehetőségét. Mindezek alapján a fellebbviteli főügyészség azt indítványozta, hogy az ítéltábla a törvényszék ítéletét változtassa meg, mindkét vádlottat az elkövetésben betöltött szerepükhöz igazodva ítélje hosszabb tartamú, végrehajtandó szabadságvesztésre, valamint ehhez mérten közügyektől eltiltásra, egyebekben pedig hagyja helyben az elsőfokú bíróság ítéletét.

[7] Terhelt2 II. r. vádlott meghatalmazott védője a fellebbezését írásban is részletesen megindokolta. Ebben indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a II. r. vádlottat a Be. 566. § (1) bekezdés b) pontja alapján mentse fel, mert a bűncselekményt nem a vádlott követte el. Másodlagos indítványként az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését szorgalmazta a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja alapján, mert álláspontja szerint a törvényszék Terhelt1 I. r. vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát a Be. 504. § (25) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el. Az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása esetén alternatív indítványként a II. r. vádlott büntetésének enyhítését indítványozta, egyben kérte az ítéltáblát, hogy terhelt2t előzetes mentesítésben részesítse. A büntetés enyhítésére vonatkozó indítványát azzal indokolta, hogy az elkövetés óta rendkívül hosszú idő – 12 év – telt el, amely időmúlás a II. r. vádlott terhére nem róható.

[8] Az elsőfokú ítélet kritikájaként fogalmazta meg, hogy az álláspontja szerint a Be. 592. § (2) bekezdés c) pontja értelmében részbeni megalapozatlanságban szenved, mert az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást

érintő ügyiratok tartalmával. Részletesen elemezte a törvényszék által megállapított tényállást, amelynek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy Terhelt2 II. r. vádlott bűnsegédként sem valósította meg a költségvetési csalás büntettét, mert elkövetéskori ténybeli tudattartalmára nem merültek fel konkrét adatok.

[9] A II. r. vádlott bűnösségének megállapítása esetén is vitatta a cselekmény jogi minősítését, amelyet azzal indokolt, hogy az üzletszerűség törvényi fogalma több (legalább kettő) bűncselekmény elkövetését követeli meg, függetlenül azok ugyanolyan vagy hasonló jellegétől. Terhelt2 II. r. vádlottnak, mint bűnsegédnek a jogerősen elmarasztalt Terhelt1 I. r. elítélt több ugyanolyan vagy hasonló bűncselekményéhez kellett volna szándékosan segítséget nyújtania, azonban az elsőfokú bíróság mindössze egy rendbeli, folytatólagosan elkövetett cselekményben állapította meg a II. r. terhelt bűnösségét, ezért vonatkozásában az üzletszerűség, mint minősítő körülmény nem állapítható meg. Vitatta Terhelt2 II. r. vádlott elkövetéskori tudattartalmára tett elsőbírói megállapításokat is, mert álláspontja szerint sem a szándékosság, sem a segítségnyújtás nem volt bizonyítható az eljárásban. Ennek indokaként azt jelölte meg, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás során tisztázódott, hogy a könyvelési iratokat nemcsak Terhelt2 II. r. vádlott, hanem Terhelt1 I. r. terhelt is rendszeresen vitte a könyvelő részére, amely tényekből még nem következik, hogy bűncselekmények elkövetésére utasította volna a II. r. vádlott az I. r. terheltet. Mind a szándékosság, mind a segítség megállapításának hiánya Terhelt2 II. r. vádlottal szemben aggályossá teszi a bűnsegédi alakzat megállapítását a védő álláspontja szerint.

[10] Végezetül nehezményezte a védő, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás gyakorlatilag megegyezik a vád szerinti tényállással, mely alapját a nyomozati iratok és elsősorban a már jogerősen elmarasztalt Terhelt1 I. r. vádlott vallomása képezi, akinek az előkészítő ülésen tett vallomását a Be. 504. § (1) és (2) bekezdései alapján a törvényszék aggálytalanul elfogadta, annak ellenére, hogy ezt az eljárás ügyiratai nem támasztották alá. E körben azt hangsúlyozta a védő, hogy a törvényszék Terhelt1 I. r. terhelt beismerő és társait terhelő vallomását a Be. 504. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt feltételek hiányában fogadta el, így ezek törvényesen nem tették volna lehetővé Terhelt2 II. r. vádlott bűnösségére vont következtetést.

[11] Terhelt3 III. r. vádlott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság az ügy megítélése szempontjából lényeges bizonyítékok egyenkénti és összességükben történő értékelését nem helyesen végezte el, és ennek eredményeként megalapozatlan és jogszabálysértő következtetést vont le a III. r. vádlott bűnösségére. Álláspontja szerint a törvényszék által megállapított tényállás ellentétes a III. r. vádlott védekezésével és a kihallgatott tanúk vallomásával, ezért elsősorban a vádlott bizonyítékok hiányában történő felmentése lenne indokolt. A védő aláhúzta, hogy a bizonyítékok között nem lelhető fel olyan, amely Terhelt3 III. r. vádlott védekezését cáfolta volna, nevezetesen, hogy az édesanyja kérésére írta alá a Represent-Sec. Vagyonőr Kft. alapításával kapcsolatos iratokat, azonban azt nem tudta, hogy az I. és II. r. vádlottak ennek a cégnek a felhasználásával költségvetési csalás büntettét fogják elkövetni. A tudati tények hiányára hivatkozva akként érvelt, hogy a III. r. vádlottnak fogalma sem volt arról, hogy őt, mint „strómant” költségvetési csalás büntettének elkövetéséhez fogják „felhasználni”, továbbá a III. r. vádlott szándékossága is hiányzik, ezért büntetőjogi felelőssége a terhére rótt bűncselekmények egyikében sem állapítható meg. A III. r. vádlott bűnös tudattartalmára vonatkozó bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, emiatt Terhelt3 büntetőjogi felelősségének megállapítása az elsőfokú bíróság téves ténybeli következtetésén alapult. A védő alternatív

indítványként a III. r. vádlottal kiszabott büntetés enyhítését kérte a másodfokú bíróságtól. E körben a törvény által lehetővé tett kétfokú enyhítés alkalmazására tett indítványt és a terhelttel szemben kiszabott szankció mérséklését indítványozta.

[12] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezések nyilvános ülésen bírálta el a Be. 599. § (1) bekezdésében írtak alapján.

[13] Az ítéltábla nyilvános ülésén Terhelt2 II. r. vádlott védője az írásban előterjesztett és részletesen megindokolt fellebbezését változatlanul fenntartotta, amelyet azzal egészített ki, hogy a felmentést célzó részében a Be. 592. § (2) bekezdés a) és d) pontjait jelöli meg, mert az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, továbbá a megállapított tényből további tényre helytelenül következtetett. Ismételten kiemelt jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy jogi meggyőződése szerint az elsőfokú bíróság Terhelt1 I. r. elítélt bűnösséget beismerő nyilatkozatát a jogszabályi rendelkezések ellenére fogadta el, amelynek azért van döntő jelentősége az ügyben, mert a törvényszék később alapvetően e beismerő vallomásra alapozta Terhelt2 II. r. vádlott bűnösségét. A jogszabályi rendelkezések ellenére elfogadott beismerő nyilatkozat hiányosságát abban jelölte meg, hogy az előkészítő ülés jegyzőkönyvének tanúsága szerint a törvényszék nem tisztázta azt a körülményt, hogy Terhelt1 I. r. terhelt milyen okból változtatta meg a bűnösségét tagadó álláspontját. E vonatkozásban a konkrét ügytől elvonatkoztatva, általában is kritikával illette az előkészítő eljárásban tett beismerő nyilatkozatokat, mert tapasztalatai szerint még azok a vádlottak is hajlandóak beismerő vallomást tenni, akik a bűncselekmény elkövetésében nem vettek részt, csak azért, mert félnek attól, hogy egy bizonyítási eljárás végén jelentősen súlyosabb büntetéssel kell számolni. Az írásbeli indítványában foglaltakkal egyezően ismételten vitatta az üzletszerűség megállapításának törvényességét. Egyebekben minden tekintetben az írásbeli indítványával egyezően nyilatkozott.

[14] Terhelt3 III. r. vádlott védője szintén az írásban előterjesztett fellebbezését tartotta fenn, Elsődlegesen a vádlott felmentését, másodlagosan a vele szemben kiszabott büntetés enyhítését kérte.

[15] Terhelt3 III. r. vádlott az utolsó szó jogán önállóan nem kívánt felszólalni, a védője által előadottakhoz csatlakozott.

[16] Az ellentétes irányú fellebbezések közül az ítéltábla a védelmi fellebbezéseket találta alaposnak, az enyhítést célzó részükben.

[17] A fellebbezések érdemi elbírálását megelőzően az ítéltábla a felülbírálat terjedelmét illetően foglalt állást, melynek során – a fellebbezések tartalmára figyelemmel – megállapította, hogy a felülbírálat teljeskörű a Be. 590. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján. A védelmi fellebbezések a bűnösség megállapítását is vitatták, ezért az ítéltábla mint másodfokú bíróság a fellebbezéssel sérelmezett ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírálta. A törvény eltérő rendelkezése hiányában a másodfokú bíróság vizsgálta az elsőfokú ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását, arra tekintet nélkül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[18] Ennek során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék a perrendi szabályokat maradéktalanul megtartotta és nem vétett olyan eljárásí szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezte volna. Az elsőfokú bíróság a saját eljárásakor hatályos rendelkezéseknek megfelelően a gazdálkodással összefüggő bűncselekményekre vonatkozó speciális szabályok szerint alakította meg a tanácsot. Helyesen mutatott rá a fellebbviteli főügyészség átirata, hogy az előkészítő üléseket követően megváltozott a tanács összetétele és ennek tényét az iratok nem tartalmazzák, azonban az megállapítható, hogy a bíróság az előkészítő ülésről felvett jegyzőkönyvek lényegét ismertette. Ilyen körülmények között a perbeli felek jogai sérülést nem szenvedtek, ennélfogva ez a körülmény sem adhat okot a törvényszék határozatának hatályon kívül helyezésére.

[19] Az elsőfokú bíróság Terhelt1 I. r. terhelt bűnösségét az előkészítő ülésen elhangzottak alapján állapította meg, figyelemmel arra, hogy ő a váddal egyezően beismerő vallomást tett, illetve Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottra is terhelően nyilatkozott. A fentebb részletesen ismertettettek szerint a II. r. vádlott védője azon az alapon támadta a törvényszék bűnösséget megállapító ítéletét, hogy Terhelt1 beismerő, egyben társait terhelő vallomásának elfogadására a törvény ellenére került sor.

[20] A Be. 504. § (1) bekezdése értelmében, ha a vádlott a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogához lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott a bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadja-e. A vádlott kihallgatása – az előkészítő ülés jellegére figyelemmel – a (2) bekezdésben meghatározott feltételek vizsgálatára irányul.

[21] A Be. 504. § (2) bekezdése értelmében a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának feltételei a következők: a) a vádlott e nyilatkozatának természetét és elfogadásának következményeit megértette, b) a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége íránt észszerű kétely nem mutatkozik, c) a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

[22] A rendelkezésre álló iratok tartalma szerint a Fővárosi Törvényszék a 2022. év január hó 25. napján tartott nyilvános előkészítő ülésen fogadta el Terhelt1 I. r. elítélt váddal egyező beismerő vallomását. A Fővárosi Törvényszék 24.B.394/2021/18. számú jegyzőkönyvének tanúsága szerint a bíróság részletekbe menő alapossggal figyelmeztette a vádlottat a beismerő nyilatkozata jogkövetkezményeire, amelyet Terhelt1 megértett, majd azt követően úgy nyilatkozott, hogy a váddal mindenben egyezően beismeri a terhére rótt bűncselekmények elkövetését, minden a vádiratban foglaltakkal egyezően történt. Az I. r. elítélt ez alkalommal azt is határozottan kijelentette, hogy a vádiratban szereplő részleteket - ami az összegeket, az időpontokat, a cselekményt, annak minden elemét illeti – elfogadja, minden stimmel.

[23] Terhelt2 II. r. vádlott védője jogi érvelésében azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta azt a körülményt, hogy Terhelt1 miért változtatta meg a nyomozás során tett tagadó vallomását. Álláspontja szerint e körülmény tisztázásának elmulasztása miatt

sem az I. r. elítéltet jogerősen marasztaló ítélet tényállása, sem az annak alapjait adó bizonyítékok nem használhatók fel a II. r. vádlott elleni eljárásban.

[24] Az ítéltábla nem osztotta a védő álláspontját. A Be. 504. § (2) bekezdése tételesen felsorolja azokat a vizsgálódási szempontokat, amely alapján a bíróságnak döntenie kell arról, hogy a vádlott beismerő vallomását elfogadja-e. E felsorolás taxatív jellegű, azaz sem szűkíteni, sem bővíteni nem lehet. Ezek között nem található meg az a szempont, hogy a bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy a terhelt a korábbi tagadó vallomását miért változtatta meg és a vallomás megváltoztatásának mi az oka. Az idézett eljárásjogi rendelkezés c) pontja lényegében a védői kifogásban megfogalmazottakhoz némiképp hasonló vizsgálódási szempontot ír elő, amikor a bíróság kötelességévé teszi annak vizsgálatát is, hogy az egyértelmű beismerő nyilatkozatot az eljárás ügyiratai is alátámasztják-e. Ez tehát azt jelenti, hogy – további szempontok mellett – a bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy a meglévő egyéb bizonyítékokkal összhangban áll-e a vádlott beismerő vallomása. Az elsőfokú bíróság Terhelt1 I. r. elítélt vonatkozásában is ugyanazokat az iratokat vizsgálta, mint a II. és III. r. terhelték esetében és ennek alapján jutott arra a következtetésre, hogy az I. r. elítélt beismerő vallomása elfogadható. Ennek eredményeként hozta meg Terhelt1sal szemben a jogerős marasztaló ítéletét.

[25] A másodfokú bíróságnak a hatályos eljárásjogi rendelkezések értelmében egyébként sincs törvényes lehetősége az előkészítő ülésen elhangzott vádlotti beismerő vallomásra és az azzal összhangban álló egyéb bizonyítékokra alapozott jogerős ítélet tényállását felülbírálni, ezért az ítéltábla értelemszerűen nem volt abban a helyzetben, hogy az elsőfokú bíróság korábbi jogerős ítéletében foglaltakat megkérdőjelezze, illetve felülbírálja. Itt is hangsúlyozni szükséges, hogy a Fővárosi Törvényszék a törvényi rendelkezéseknek megfelelően járt el és fogadta el Terhelt1 I. r. elítélt beismerő nyilatkozatát. További – korántsem elhanyagolható – körülmény a bizonyítékok értékelése során az a tény is, hogy Terhelt1t a jogerős elítélését követően tanúként is meghallgatták a megváltozott eljárásjogi pozíciójában érvényes eltérő törvényi figyelmeztetések mellett, és ez alkalommal is megismételte a II. és III. r. vádlottakra tett korábbi terhelő vallomását.

[26] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a perrendi szabályokat megtartotta és megalapozott tényállást állapított meg, amely még részbeni megalapozatlansági okokban sem szenved. Számos tanút hallgatott meg az ügyben, akit pedig különböző okokból eredően nem lehetett kihallgatni, annak korábbi vallomását felolvasta és így tette azt a bizonyítási eljárás anyagává. Ekként járt el tanú60 tanú esetében is, aki már a nyomozati szakban sem volt elérhető.

[27] Nem tévedett akkor sem a törvényszék, amikor okirati bizonyítékként értékelte a szaktanácsadói véleményt, majd, amikor a szaktanácsadó meghallgatása szükségessé vált, őt tanúként hallgatta ki. Részletesen számot adott a törvényszék a tanúk vallomásairól és plasztikusan mutatta be, hogy Terhelt2 II. r. vádlott szerepéről a tanúk szinte valamennyien úgy nyilatkoztak, hogy számukra nem volt kétséges, hogy a cégben ő töltötte be a vezető szerepet. Ilyen tartalmú vallomást tett többek között tanú3, tanú5, tanú7, tanú4 és tanú1 is. Ugyancsak nem elhanyagolható körülmény, hogy Terhelt3 III. r. vádlott hamis magánokirat felhasználásának vétségében ténybeli beismerő vallomást tett, amikor elmondta, hogy az okiratokat aláírta, jóllehet védekezésének részét képezte az is, hogy egészségi állapotánál fogva nem tudta, hogy azok mit tartalmaznak.

[28] Az elsőfokú bíróság arra is gondot fordított, hogy a III. r. vádlott beszámítási képességét ellenőrizze, ezért – védői indítványra – elrendelte Terhelt3 III. r. vádlott igazságügyi-elmeorvoszakértői és pszichológus szakértői vizsgálatát. A szakértői vélemények alapján pedig azt állapította meg, hogy Terhelt3 III. r. vádlott beszámítási képessége teljes, védekező magatartásának stratégiáját képezi az is, hogy a vizsgálatkor is nem valós emlékezetkiesésre hivatkozott.

[29] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a logika szabályainak megfelelően összevetette, értékelte, rendszerezte és ennek mentén észszerűen mutatta be és vezette le, hogy milyen oksági összefüggések alapján állapította meg a II. és III. r. vádlottak büntetőjogi felelősségét.

[30] Helyesen foglalt állást akkor is, amikor az adó-és könyvszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt elutasította, amelyet azzal indokolt, hogy nem merült fel olyan körülmény, amely a szakértői bizonyítást szükségessé tette volna. E megállapítással az ítéltábla is maradéktalanul egyetértett.

[31] A bűncselekmények anyagi jogi minősítése is törvényes, a II. és III. r. vádlottak magatartásukkal a költségvetési csalás büntettét és a bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségét valósították meg, mint bűnsegédek. A tényállásokból a II. és III. r. vádlottak elkövetéskori aktuális tudattartalmára, szándékára és bűnösségére is okszerűen vont következtetést az elsőfokú bíróság és nem tévedett akkor sem, amikor a vádlottak cselekményének minősítése során a 2012. évi C. törvény rendelkezései szerint járt a Btk. 2. § (2) bekezdése alapján.

[32] A II. r. vádlott védőjének a cselekmény minősítése körében kifejtett eltérő álláspontjára reagálva az ítéltábla az alábbiakra mutat rá. A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

[33] A védő álláspontja szerint az üzletszerűség, mint minősítő körülmény – és ezáltal a büntetési tételkeretet emelő tényező – nem állapítható meg Terhelt2 II. r. vádlott terhére, mert a költségvetési csalás egység, másként fogalmazva egy bűncselekmény, a törvény pedig többszámban fogalmaz, azaz bűncselekmények elkövetése esetére teszi lehetővé az üzletszerűség megállapítását. A védői álláspont szerint egyetlen bűncselekmény – akár természetes, akár folytatólagos egységről van szó – akkor sem valósítja meg az üzletszerűség fogalmát, ha a vádlott ugyan haszonszerzésre törekedett vagy egyetlen bűncselekményből rendszeresen jutott haszonhoz. E körben szükséges felhívni a BH.2023. évi 238. szám alatt közzétett eseti döntést, amelyben a Kúria kifejtette, hogy az üzletszerűség megállapításának két konjunktív feltétele van: egyfelől az azonos vagy hasonló bűncselekmények elkövetése (tárgyi oldal), másfelől pedig a rendszeres haszonszerzésre törekvés (alanyi oldal). A költségvetési csalás tényállása összefoglalt bűncselekmény, olyan törvényi egység, amely akár egymással össze nem függő cselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába. Ennélfogva nem kizárt a bűncselekmény-egységként értékelése az egyébként térben és időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek. Az ilyen, önmagukban is bűncselekményt eredményező – valódi anyagi halmazatszerű – rész-cselekmények alapját

képezhetik a több ugyanolyan bűncselekmény megállapításának az üzletszerű elkövetés fogalmában. Általában több bűncselekmény elkövetése alapján kerülhet sor az üzletszerűség megállapítására. Nem kizárt azonban az sem, hogy egyetlen bűncselekmény alapozza meg az üzletszerűséget, feltéve, hogy az elkövető rendszeres haszonszerzésre törekedve több bűncselekmény elkövetését határozta el (BH.2011.92.II.). A rendszeres haszonszerzésre törekvés az elkövető célzatára utal. Az üzletszerűség megállapítható akkor is, ha e célzat nem realizálódik; vagyis, ha az elkövető nem jut hozzá az általa remélt vagyontárgyakhoz, anyagi javakhoz, illetve, ha ténylegesen nem tesz szert haszonra. Nem feltétele az üzletszerűség megállapíthatóságának az sem, hogy a bűnözés legyen az elkövető egyetlen keresetforrása. Elégséges, ha a bűncselekményeket azért valósítja meg, hogy ily módon jövedelmét rendszeresen kiegészítse. Mindezekre figyelemmel a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a folytatólagosan elkövetett adócsalás esetén a folytatólagosság egységébe tartozó egy rendbeli bűncselekmény is megalapozza az üzletszerű elkövetés megállapítását. A hatályos Btk. rendszerében az ettől eltérő végkövetkeztetés olyan contra legem értelmezéshez vezetne, amely tagadná, hogy a költségvetési csalásba illeszkedő, haszonszerzésre törekvő elkövetés akárhányszori ismétlődés mellett sem lehetne üzletszerűen elkövetettnek minősíthető.

[34] A fenti megállapítások maradéktalanul illeszkednek a jelen ítéletben elbírált költségvetést károsító bűncselekmény tényállásában foglaltakhoz, mert egyebek mellett annak a kíváncsolomnak is megfelelnek, hogy az egyébként önálló értékelést nem nyerő részcsselekmények is bűncselekményt valósítanak meg, ezért e magatartások illeszkednek az üzletszerű elkövetés fogalmába.

[35] A büntetés kiszabása körében az elsőfokú bíróság hiánytalanul vette számba az enyhítő és a súlyosító körülményeket mindkét vádlott tekintetében. Az elsőfokú bíróság törvényesen járt el, amikor az enyhítő körülményekre figyelemmel a középértéktől lefelé tért el a joghátrányok mértékének meghatározása során. A másodfokú bíróság emellett nagyobb nyomatékkal értékelte a rendkívüli – mintegy tizenkét éves – időmúlást, amely a vádlottaknak fel nem róható okból következett be. Ezekre figyelemmel az ítéltábla lehetőséget látott a kiszabott büntetések enyhítésére akként, hogy Terhelt2 II. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének próbaidejét 3 évre, Terhelt3 III. r. vádlott szabadságvesztés büntetésének próbaidejét 2 évre enyhítette. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a rövidebb tartamú próbaidők is elegendőek a büntetés céljának eléréséhez, különösen ilyen jelentős mértékű időmúlás távlatából. Az imént leírtakból következően értelemszerűen nem értett egyet az ítéltábla a büntetések súlyosítására irányuló ügyészi indítvánnyal. Az ügyben olyan időmúlás következett be, amely az ítéltábla álláspontja szerint messzemenően indokolja a szabadságvesztések végrehajtásának felfüggesztését. A próbaidő tartamának enyhítésére pedig azért látott lehetőséget a másodfokú bíróság, mert a rendkívüli időmúlást csak növelte az a körülmény, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetése óta is további több, mint egy év telt el, amely a vádlottak terhére nem róható.

[36] A Btk. 102. § (1) bekezdése értelmében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a bíróság az ügydöntő határozatban előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha arra érdemes. Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában nem ejtett szót a vádlottak előzetes mentesítésének vizsgálatáról, jóllehet ez az Alkotmánybíróság 8/2015.(IV.17.) AB. határozata alapján kötelező. A szóban forgó határozat rendelkező részének 1. pontja kimondja, hogy az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 104. § (1) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 102. § (1) bekezdése alkalmazásakor az

Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, és arról az ítéletben rendelkezzen.

[37] A másodfokú bíróság a fentieknek megfelelően vizsgálta a vádlottak előzetes mentesítésben részesítésének lehetőségét. A büntetett előlélethez fűződő hátrányok alóli előzetes mentesítés kivételes, mérlegelésen alapuló, rendkívüli jellegű intézkedés. A szabadságvesztés büntetés felfüggesztése feltételeinek fennállása nem jelenti automatikusan az érdemesség meglétét is. Az ítélezési gyakorlat szerint az érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, az életvitelét, az elkövetés körülményeit és annak indító okát összevetve kell értékelni (BJD. 9986.), de jelentősége van a terhelt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyának és a cselekmény jellegének is (BH.1983.221.). A bíróság által a büntetés kiszabása körében már értékelt, és a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését alátámasztó körülmények az érdemességet megalapozhatják (BJD.8779.), de egyben ki is zárhatják. A már értékelt körülményeknek az érdemesség vizsgálata során történő ismételt figyelembevétele, tehát a kétszeres értékelés tilalmát nem sérti. Kétségtelen, hogy az eljárás folyamán feltárt adatok szerint a terhelt személyében rejlő okok – törvénytisztelő életmódjuk, rendezett életvitelük – kedvezőek, továbbá a bűncselekmények elkövetése óta eltelt rendkívül hosszú idő is azt a meggyőződését erősítette meg a másodfokú bíróságban, hogy mindkét vádlott érdemes az előzetes mentesítésre, ezért az ítéltábla a terhelteket előzetes mentesítésben részesítette.

[38] A Fővárosi Ítéltábla a fentebb kifejtettek értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, míg a törvényszék ítéletének egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdésének felhívásával helybenhagyta.

[39] Terhelt3 III. r. vádlott és védője enyhítést célzó fellebbezése eredményre vezetett, ezért az ítéltábla a másodfokú eljárásban Terhelt3 III. r. vádlott védelmével kapcsolatban felmerült bűnügyi költségről megállapította, hogy azt az állam viseli a Be. 613. § (2) bekezdés a) pontjának II. fordulata alapján.

[40] A másodfokú bíróság nyilvános ülésén elhangzottak alapján az ítéltábla rögzítette Terhelt3 III. r. vádlott érvényes személyazonosító okmányának számát a Be. 604. § (3) bekezdés c) pontja alapján, figyelemmel a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontjában, illetve a Be. 184. § (2) bekezdés e) pontjában írtakra figyelemmel.

Budapest, 2025. március 4. napján

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k. a tanács elnöke, Dr. Németh Nándor s.k. előadó bíró, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék 24.B.394/2021/134. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.194/2024/8. számú ítéletében írt változtatással – Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott tekintetében 2025. március 4. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2025. március 4. napján

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k.

a tanács elnöke